

Да съпоставим плюсовете и минусите при отглеждане на американска норка в България

Обобщение: Сдружение „На Ти с Природата“

Плюсове:

- Бизнес, създаващ работни места – 40 работни места, по сведения от Съюза на норковъдите. На практика – това е един малък бизнес.
- Приходи за държавата – не намерихме публично достъпна информация за платените в държавата данъци от „Фармпро“; икономическият анализ на предприятието показва задължнялост и губещ характер на монополиста.
- Използване/оползотворяване на отпадъчни продукти от друго производство – но и генериране на отпадъчни продукти, които се нуждаят от унищожаване. В Нова загора има протести, свързани с миризмата от предприятието за преработка.

Минуси:

- Инвазивният характер на американските норки - опасни за 47 вида птици, бозайници и риби, изключително бързо се разпространяват на широки територии, убиват свръх нуждите си и са потенциален преносител на заразни заболявания.

Американската норка е инвазивен неместен вид бозайник със силно отрицателно въздействие върху местната фауна в Европа, който засяга отрицателно поне 47 местни вида (Genovesi et al., 2012 г.). Чрез екологична конкуренция тя засяга отрицателно няколко местни хищници, а именно европейски норки, порове и белки

Американската норка (*Neovison vison*) не е включена в списъка с инвазивни видове в Европа - Регламент (ЕС) № 1143/201420 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 година относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове, процедурата е сложна за включването ѝ като инвазивен вид – разработва се оценка на риска с научни и икономически критерии. През 2016 г. е бил разработен анализ на риска за инвазивни неместни видове животни²¹ по отношение на американската норка и е внесен в Европейската комисия като предложение за включването ѝ в Регламента. Засега не е включена в Регламент (ЕС) № 1143/2014.

В 24 държави членки на ЕС е регистрирано наличието на американски норки в дивата природа

ЗБР: Чл. 67. (1) (Изм. - ДВ, бр. 88 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2007 г.) Въвеждането в природата, както и вносът, развъждането и отглеждането на неместни животински, растителни и гъбни видове, включително подвидове и вариетети се

допускат, ако това не уврежда природни местообитания в тяхната естествена област на разпространение или местни видове от дивата флора, фауна и микота или техни популации.

(2) Дейностите по ал. 1 се разрешават въз основа на разработена програма само след положителна научна експертиза, възложена от съответния компетентен орган по ал. 3 и след положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

- Риск за общественото здраве и здравето на животните, свързан с отглеждането на **Американска норка (*Neovision vison*)** в животновъдни обекти на територията на **Република България**. - Освен неблагоприятно въздействие върху околната среда, американската норка боледува от редица болести, някои от които са зоонози и по този начин може да бъде преносител на заболявания, които представляват риск за общественото здраве и другите селскостопански или диви животни. **Норките боледуват и могат да бъдат преносители на някои бактериални заболявания, като:** салмонелоза, туларемия, лептоспироза, пастъорелоза, антракс и туберкулоза

- Бизнесът с "ценни кожи" е в топ 5 на най-големите индустриални замърсители на околната среда:

Отпадъчните води отделят фосфати и азотни съединения в почвата и водните течения и ги замърсяват. Замърсяване на въздуха – освен парникови газове, и при изгаряне на труповете. Веществата при обработка на кожите – също. Климатични промени - **ефектът върху изменението на климата при добив на 1 кг ценна кожа е пет пъти по-висок от този на вълната.** Протестите в Нова Загора показват, че и преработката на отпадъците от това производство е проблем.

- химична обработка на кожите – вреда за здравето, поради използваните химикали;

- **Благосъстоянието на животните:** Като минимум се ползва оценката базирана на принципа на 5-те свободи:

1. от глад и жажда ,
2. от дискомфорт ,
3. от болка, нараняване и ,
4. да изразяват естественото си поведение ,,
5. от страх и дистрес.

Поради опасения относно хуманното отношение към животните и етиката някои държави постепенно премахват фермите или приемат по-строги изисквания и правила, които водят постепенно до редуциране на това производство. Първите държави, които забраняват производството на кожи, са Обединеното кралство (2000г.) и Австрия (2004 г.). Предложено е законодателство за забрана за отглеждане в Белгия, Германия, Люксембург и Република Чехия, което се обсъжда в момента.

- проучванията на общественото мнение в Европа показват високи проценти от населението, които считат, че отглеждането и убиването на животни само заради кожите им е неприемливо. Всички европейски страни, в които все още се практикува

този бизнес, провеждат кампании за проучване на общественото мнение и доказват, че хората в Европа НЕ ЖЕЛАЯТ ферми за "ценни кожи".

В България – през 2015, когато стана ясно, че ще се отваря фермата на Фармпро, само за 1 седмица петиция събра 20 000 подписа.

- Седемстотин и петдесет са вече модните компании, които участват в програмата "Търговия без ценни кожи". Тук влизат и модни гиганти като Армани и Гучи. Броят на етичните модни компании ще нараства.

Вместо заключение:

Струва ли си риска заради един малък бизнес, носещ печалба единствено на собствениците си и толкова рискове за обществото, да се отглеждат животни за кожи в България? Сдружение „На Ти с Природата“ счита, че не. И когато съвременна Европа върви към забрана и закриване на този нехуманен бизнес – нужно ли е България да прави обратното?